

Szkoła Podstawowa nr 4
im. M. Kopernika w Andrychowie

**Autorski Program Realizacji
Doradztwa Zawodowego
w Szkole Podstawowej nr 4
w Andrychowie
w roku szkolnym 2023/2024**

Autor: mgr Monika Dudka

Andrychów 2023 r.

1. Charakterystyka programu.

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę szkoły, systemowej koncepcji doradztwa zawodowego rozumianego jako uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych. Doradztwo zawodowe w szkole uzasadnione jest poprzez strategię uczenia się przez całe życie, która wymaga, aby młodzież kształciła umiejętność podejmowania ważnych decyzji – poczynając od wyboru szkoły ponadpodstawowej, kierunku studiów, decyzji o wyborze pracy, sposobie podnoszenia swoich kwalifikacji, aż do ewentualnych decyzji o zmianie pracy.

W klasach I – VI szkoły podstawowej doradztwo realizowane jest w formie orientacji zawodowej w trakcie bieżącej pracy z uczniami lub przez zintegrowane działania nauczycieli, wychowawców, doradców zawodowych, pedagoga lub psychologa. Orientacja zawodowa na tym poziomie ma na celu zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień zawodowych. W klasach VII i VIII szkoły podstawowej doradztwo zawodowe jest realizowane w formie osobnych zajęć, które mają na celu wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego planowania kariery, podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych, z uwzględnieniem ich zainteresowań i uzdolnień oraz informacji na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Treści zawarte w programie podzielone zostały na cztery moduły:

I. Poznawanie własnych zasobów.

II. Świat zawodów i rynek pracy.

III. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

IV. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych.

Realizacja tych modułów pozwoli uczniom uzyskać podstawowe informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz umożliwi poznanie możliwości uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy, a także predyspozycjami zawodowymi. Ujęte w programie działania są powiązane z treściami kształcenia ogólnego, co pozwala na dostrzeganie związków między bieżącą edukacją a jej kolejnymi etapami oraz karierą zawodową.

2. Podstawa prawna.

Prowadzenie działań związanych z doradztwem zawodowym reguluje przede wszystkim ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*, w której zapisano, że system oświaty zapewnia przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia, a także wymienia zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego oraz zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej jako jedne z podstawowych form działalności dydaktyczno – wychowawczej Szkoły. Szczegółowe regulacje wprowadzają rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, m.in. w sprawie doradztwa zawodowego, w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół oraz w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

3. Cele.

Cele ogólne:

- przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacji na temat rynku pracy i systemu edukacji.
- wspieranie działań szkoły mających na celu optymalny rozwój edukacyjny i zawodowy ucznia.

Celem orientacji zawodowej w klasach I – III jest:

- wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy,
- rozwijanie pozytywnej i pro aktywnej postawy wobec pracy i edukacji,
- stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV –VI jest:

- poznawanie własnych zasobów,
- zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy,
- kształtowanie pozytywnej i pro aktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji,
- stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII –VIII szkoły podstawowej jest:

- przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacji na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Cele szczegółowe doradztwa zawodowego w klasach VII – VIII:

POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW.

Uczeń:

- rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe oraz stan zdrowia),
- dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu kariery edukacyjno – zawodowej informacji o sobie wynikających z autodiagnozy, ocen innych osób i innych źródeł,
- rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno – zawodowych,
- charakteryzuje wartości z uwzględnieniem wartości pracy i etyki zawodowej,
- określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji.

ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY.

Uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając składowe ich opisów, w tym dróg ich zdobywania,
- wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy,
- porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców.

RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE.

Uczeń:

- analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod kątem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji,
- analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznanych własnych zasobów,

- charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaszkolnej w Polsce,
- rozumie znaczenie uczenia się przez całe życie.

PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO – ZAWODOWYCH.

Uczeń:

- planuje ścieżki kariery edukacyjno – zawodowej, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów,
- podejmuje decyzje o dalszej drodze edukacyjno – zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym,
- określa marzenia, cele i plany edukacyjno – zawodowe na bazie własnych zasobów,
- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy.

4. Metody i formy realizacji.

Metody pracy:

- wykład,
- metody aktywizujące – burza mózgów, dyskusja, mapa myśli,
- drama – inscenizacja, odgrywanie ról,
- kwestionariusz, ankiety, testy, wywiad,
- metody audiowizualne – prezentacje multimedialne, filmy, wykorzystanie Internetu jako narzędzia zdobywania informacji,
- pogadanka.

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji podczas:

- zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego,
- lekcji z wychowawcą lub pedagogiem szkolnym,
- zajęć i spotkań związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (lokalne instytucje, urzędy),

- wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami,
- udostępniania informacji o zawodach, szkołach, instytucjach rynku pracy,
- wyjść do zakładów pracy lub szkół w ramach dni otwartych,
- spotkań z przedstawicielami różnych zawodów oraz absolwentów,
- udzielania indywidualnych porad uczniom na terenie szkoły.

5. Przewidywane efekty realizacji programu.

W zakresie wiedzy uczniowie:

- znają swoje możliwości psychofizyczne i predyspozycje zawodowe,
- posiadają możliwie najpełniejszą znajomość siebie, swoich upodobań, mocnych i słabych stron oraz predyspozycji do wykonywania zawodów,
- rozumieją zależności pomiędzy zainteresowaniem a wyborem zawodu,
- znają czynniki i pojęcia niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji o wyborze zawodu (wiedza o zawodach, kwalifikacjach zawodowych, stanowiskach pracy, rynku pracy),
- wymieniają umiejętności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych,
- potrafią zidentyfikować elementy przydatne we własnym życiu zawodowym pozyskane na różnych przedmiotach w szkole.

W zakresie umiejętności uczniowie:

- potrafią rozwijać swoje zainteresowania,
- wykorzystują wiedzę teoretyczną z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego, aby trafnie określić swoje predyspozycje, zdolności i umiejętności,
- samodzielnie lub z pomocą doradcy planują dalszą ścieżkę rozwoju edukacyjno – zawodowego,
- potrafią wyszukiwać, gromadzić, selekcjonować informacje o zawodach i kwalifikacjach zawodowych,
- sprawnie analizują źródła informacji edukacyjno – zawodowej wykorzystując nowoczesne technologie,

- wykorzystują umiejętności przedmiotowe w podejmowaniu decyzji edukacyjno – zawodowych.

W zakresie kompetencji społecznych uczniowie:

- potrafią pracować w grupie,
- przyjmują twórczą i refleksyjną postawę wobec przekonań, sposobu postępowania innych ludzi,
- potrafią przewidzieć skutki swoich działań,
- zachowują się asertywnie,
- rozumieją jak dostosować się do zmian na rynku pracy.

6. Działania związane z doradztwem zawodowym i ich adresaci.

Działania związane z doradztwem zawodowym w szkole podstawowej są kierowane do trzech grup adresatów:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli.

Przykłady działań kierowanych do uczniów:

- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych,
- prowadzenie zajęć doradztwa zawodowego,
- realizowanie elementów doradztwa zawodowego na zajęciach przedmiotowych z uwzględnieniem specyfiki danego przedmiotu,
- angażowanie w organizację uroczystości i imprez szkolnych,
- promowanie idei wolontariatu,
- angażowanie w działania na rzecz promocji szkoły,
- tworzenie kół zainteresowań zgodnie z oczekiwaniami uczniów,
- organizowanie spotkań informacyjnych z przedstawicielami instytucji rynku pracy,
- organizowanie wizyt zawodoznawczych,
- informowanie o ofercie edukacyjnej i możliwościach rozwoju osobistego,
- organizowanie spotkań z osobami prezentującymi własne ścieżki rozwoju zawodowego (absolwenci szkoły, przedstawiciele zawodu),

- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych i targach dotyczących rynku pracy,
- udostępnianie materiałów multimedialnych ułatwiających poruszanie się po rynku pracy i rynku edukacyjnym, planowanie własnej edukacji oraz samopoznanie,
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych i targach dotyczących planowania ścieżki edukacyjnej.

Przykłady działań kierowanych do nauczycieli, wychowawców, specjalistów:

- umożliwianie zainteresowanym osobom udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego,
- prezentowanie działań Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego na posiedzeniach Rady Pedagogicznej,
- organizowanie spotkań informacyjnych z przedstawicielami instytucji rynku pracy,
- organizowanie spotkań informacyjnych z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy,
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego,
- wspieranie w realizacji zadań z doradztwa zawodowego.

Przykłady działań kierowanych do rodziców:

- organizowanie spotkań informacyjno – doradczych z doradcą zawodowym w szkole,
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy,
- organizowanie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno – zawodowych uczniów,
- informowanie o targach edukacyjnych,
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych, np. poprzez stronę internetową szkoły i dziennik elektroniczny.

7. Treści programowe.

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas I – III:

1. Poznanie siebie.

Uczeń:

- opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać,
- prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób,
- podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi,

- podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach,
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wynika dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie,
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach,
- opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach,
- omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów na kształt otoczenia, w którym funkcjonuje,
- opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu,
- posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności,
- wskazuje treści, których lubi się uczyć,
- wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych.

Uczeń:

- opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić,
- planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu,
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Przykładowe tematy lekcji z zakresu orientacji zawodowej w klasach I – III:

- Lubię to! Każdy ma swoje zainteresowania.
- Zawody w mojej rodzinie.
- Po co się uczyć?
- Kim zostanę, gdy dorosnę?
- Odkrywamy i prezentujemy swoje talenty.

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas IV-VI

1. Poznanie własnych zasobów.

Uczeń:

- określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje,
- wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia,
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość,
- prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach,
- opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka,
- podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe,
- posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny,
- wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów oraz omawia swój indywidualny sposób nauki,
- wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć,
- samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych.

Uczeń:

- opowiada o swoich planach edukacyjno – zawodowych,
- planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu,
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Przykładowe tematy lekcji z zakresu orientacji zawodowej w klasach IV – VI:

- Ja to znaczy kto? Moje mocne i słabe strony.
- Zdrowy styl życia jako przygotowanie do pełnienia ról zawodowych.
- Jak uczyć się szybciej i efektywniej?
- Przedmioty, które lubię jako drogowskazy zawodowe.
- Praca jako wartość w życiu człowieka.
- Jak radzić sobie z presją rówieśniczą?

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII szkół podstawowych:

1. Poznawanie własnych zasobów.

Uczeń:

- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych,
- rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe),

- dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno – zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł,
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno – zawodowej,
- określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji,
- określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania,
- porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców,
- wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy,
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka,
- analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy,
- wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową,
- dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji,
- analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów,
- charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji formalnej i nieformalnej,
- określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych.

Uczeń:

- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno – zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym,
- określa cele i plany edukacyjno – zawodowe, uwzględniając własne zasoby,
- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno – zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy,
- planuje ścieżkę edukacyjno – zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

8. Propozycje tematów lekcji zajęć doradztwa zawodowego w klasach 7 i 8.

Lp	Tematyka zajęć	Treści programowe	Cele	Liczba godzin
Poznanie własnych zasobów				
1.	Moje umiejętności – moje sukcesy. Zdolności i uzdolnienia.	Uczeń rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe, stan zdrowia).	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje swoje sukcesy osiągnięte dzięki umiejętnościom, • dokonuje analizy posiadanych kompetencji (umiejętności, postaw i cech osobistych), • projektuje możliwości wykorzystania własnych sukcesów i posiadanych kompetencji na rynku pracy w przyszłości, • posługuje się pojęciami: zdolny, uzdolniony, • uzasadnia znaczenie zdolności dla rozwoju osobistego i zawodowego, • wyjaśnia, w jaki sposób można rozwijać swoje zdolności, • identyfikuje swoje zdolności w odniesieniu do rynku pracy. 	1
2.	Temperament i osobowość zawodowa.	Uczeń rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia,	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest temperament, • wymienia rodzaje 	1

		kompetencje, predyspozycje zawodowe, stan zdrowia).	temperamentu, • charakteryzuje pod względem cech dany typ temperamentu, • uzasadnia, dlaczego temperament jest ważny przy podejmowaniu decyzji edukacyjno – zawodowych.	
3.	Ograniczenia czy możliwości? Wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych.	Uczeń rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno – zawodowych. Określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych.	Uczeń: • weryfikuje prawdę i mity na temat osób z niepełnosprawnością, • wyjaśnia, co znaczy pojęcie przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania zawodu, • podaje przykłady schorzeń (ograniczeń zdrowotnych), które mogą być przeciwwskazaniami do wykonywania określonych zawodów, • wyjaśnia znaczenie oceny stanu zdrowia przed wyborem zawodu i podjęciem pracy, • analizuje wymagania dla wybranych zawodów pod kątem przeciwwskazań zdrowotnych, • podaje, kto podejmuje ostateczną decyzję o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania wybranego zawodu, • wymienia typy szkół ponadpodstawowych, do których wymagane jest zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych.	1
4.	Jakie wartości są dla mnie ważne?	Uczeń charakteryzuje wartości z uwzględnieniem wartości pracy i etyki zawodowej.	Uczeń: • wymienia różne wartości i wskazuje ich sens, • tworzy własną hierarchię wartości, dokonuje wyborów, kierując się swoimi wartościami,	1

			<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego postępowanie zgodne z własnymi wartościami jest ważne w życiu i pracy. 	
5.	Rozpoznaję swoje aspiracje.	Uczeń określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwych sposobów ich realizacji.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie aspiracji, • charakteryzuje swoje aspiracje, • wymienia sposoby na pokonywanie przeszkód w dążeniu do zaspokojenia aspiracji. 	1
Świat zawodów i rynek pracy.				
1.	Zawody wokół nas.	Uczeń wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając składowe ich opisów, w tym dróg ich zdobywania. Porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje, gdzie szukać informacji o zawodach szkolnictwa zawodowego, • wymienia grupy zawodów, • przypisuje interesujące go zawody do grupy/obszaru i znajduje informacje na ich temat, • wskazuje różnorodne źródła wiedzy o zawodach i z nich korzysta. 	1
2.	Marzenia do spełnienia. Jak zdobyć wymarzony zawód.	Wyszukiwanie i analizowanie informacji na temat zawodów oraz charakteryzowanie wybranych zawodów z uwzględnieniem składowych ich opisów, w tym dróg ich zdobywania.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest zawód oraz gdzie można szukać informacji na jego temat, • wymienia składowe opisu zawodu, • identyfikuje istotne informacje, które umożliwiają poznanie interesujących go zawodów, • rozpoznaje zawód na podstawie wykorzystywanych w nim narzędzi – charakteryzujących go atrybutów, • określa wstępnie swoje pierwsze wyobrażenia o wyborze zawodu. 	1
3.	W jakich zawodach wykorzystam wiedzę z...? Kwalifikacje	Uczeń wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • opisuje poszczególne zawody ze szczególnym 	1

	i kompetencje, jakie daje mi szkoła.	charakteryzuje wybrane zawody z uwzględnieniem składowych ich opisów, w tym dróg ich zdobywania. Uczeń rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe).	uwzględnieniem zadań, czynności i umiejętności zawodowych, • wskazuje zawody, w których przydatne są: wiedza i umiejętności zdobywane na zajęciach z poszczególnych przedmiotów, • wymienia źródła informacji o zawodach, • definiuje pojęcie kwalifikacji i kompetencji, • dzieli kompetencje na miękkie i twarde, podaje przykłady, • wymienia swoje kompetencje, • przyporządkowuje wybrane kompetencje do przykładowych zawodów, • dostrzega, że szkoła pozwala mu na uzyskanie wybranych kwalifikacji zawodowych.	
4.	Rzemiosło alternatywą dla młodych zawodowców.	Uczeń wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody z uwzględnieniem składowych ich opisów, w tym dróg ich zdobywania.	Uczeń: • przedstawia informacje o zawodach rzemieślniczych, • wymienia zalety poszczególnych zawodów rzemieślniczych, • podaje nazwy przykładowych narzędzi służących rzemieślnikom do wytwarzania towarów i świadczenia usług, • wymienia umiejętności, zdolności lub cechy przydatne w zawodach rzemieślniczych, • charakteryzuje specyfikę kształcenia zawodowego.	1
5.	Moje zasoby a oczekiwania pracodawców.	Uczeń porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców.	Uczeń: • wyjaśnia, czym są zasoby i preferencje, • wskazuje wiedzę, umiejętności i cechy charakteru jako zasoby, • uzasadnia znaczenie	1

			<p>zasobów w kontekście wyboru zawodu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wymagania rynku pracy, • porównuje swoje zasoby z wymaganiami pracodawców, • wskazuje zasoby potrzebne do wykonywania danego zawodu. 	
6.	Trudna sztuka autoprezentacji.	Uczeń dokonuje autoprezentacji.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie: autoprezentacja, • wymienia, co składa się na mowę niewerbalną, • uzasadnia znaczenie pierwszego wrażenia, • wymienia swoje mocne strony, • wyjaśnia, jak powinno dokonać się poprawnej autoprezentacji. 	1
7.	Praca jako wartość w życiu człowieka.	Uczeń uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie pracy, • wymienia, co daje ludziom praca, • podaje przykłady przysłów/powiedzeń o pracy ukazujących ją jako wartość, • wyjaśnia znaczenie pracy w nawiązaniu do piramidy potrzeb Masłowa, • uzasadnia, że praca jest wartością. 	1
8.	Wolontariat wstępem do kariery.	Uczeń analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje, czym jest wolontariat, • wymienia zalety angażowania się w wolontariat, • wymienia korzyści doświadczania pracy w formie wolontariatu, • uzasadnia znaczenie wolontariatu w zdobywaniu doświadczenia zawodowego. 	1
Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.				
1.	W szkole czy poza szkołą? Gdzie i jak długo się	Uczeń charakteryzuje strukturę systemu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest 	1

	uczymy?	edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaszkolnej. Określa znaczenie uczenia się przez całe życie.	kształcenie formalne i edukacja pozaszkolna, <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje formy zajęć i metody kształcenia, • wymienia miejsca zdobywania wiedzy i umiejętności, • podaje przykłady świadczące o związku uczenia się ze współczesnym rynkiem pracy, • uzasadnia znaczenie edukacji w życiu człowieka, • wyjaśnia istotę uczenia się przez całe życie. 	
2.	W jakich zawodach wykorzystam wiedzę zdobytą w szkole?	Uczeń wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody z uwzględnieniem składowych ich opisów, w tym dróg ich zdobywania.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • opisuje poszczególne zawody ze szczególnym uwzględnieniem zadań, czynności i umiejętności zawodowych, • wskazuje zawody, w których przydatne są wiedza i umiejętności zdobywane na zajęciach z poszczególnych przedmiotów, • wymienia źródła informacji o zawodach. 	1
3.	Jak scharakteryzować współczesny rynek pracy?	Uczeń wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • definiuje, co to jest rynek pracy, • wymienia różnice wynikające z podziału rynku pracy ze względu na zasięg, • wymienia problemy rynku pracy, • wskazuje, gdzie można znaleźć informacje o rynku pracy. 	1
4.	Nowe zawody na rynku pracy.	Uczeń wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody z uwzględnieniem składowych ich opisów,	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się podstawowym zasobem środków językowych w zakresie tematu pracy (np. popularne zawody i związane z nimi 	1

		w tym dróg ich zdobywania.	czynności), <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zawody, których nazwy w języku angielskim funkcjonują na naszym rynku pracy, • uzasadnia znaczenie języka angielskiego w kontekście poznania wybranych zawodów, • charakteryzuje zawód za pomocą słówek w języku angielskim. 	
Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych.				
1.	Szkoła podstawowa i co dalej? Moja edukacyjna przygoda.	Uczeń charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaszkolnej.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia możliwości kształcenia po szkole podstawowej, • podaje korzyści z ukończenia przez ucznia danego typu szkoły, • przedstawia najważniejsze informacje o typach szkół ponadpodstawowych, • wskazuje podobieństwa i różnice pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi, • wyjaśnia, jakie możliwości przebiegu ścieżek kształcenia stwarza obecny system edukacji. 	1
2.	Informacje w zasięgu ręki, czyli poznaję ofertę szkół ponadpodstawowych. Jak wybrać szkołę?	Uczeń analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznanych własnych zasobów.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje ważne informacje w ofercie wybranej szkoły, • podaje, jakich informacji brakuje w analizowanej ofercie szkoły, • podaje przykłady, gdzie można uzupełnić informacje o szkołach, • opracowuje informacje na temat oferty szkół, • analizuje przygotowaną ofertę szkół pod względem możliwości jej wyboru. 	1
3.	Wybieram zawód czy szkołę? Szkoły zawodowe szkołami pozytywnego	Uczeń charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje system edukacji formalnej, 	1

	wyboru.	<p>możliwości edukacji pozaszkolnej. Podejmuje decyzje o dalszej drodze edukacyjno – zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym. Analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod kątem możliwości dalszego kształcenia przy wykorzystaniu dostępnych źródeł informacji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje instytucje wspierające w działaniach związanych z doradztwem zawodowym, • opracowuje plan swojej ścieżki edukacyjno – zawodowej, • wskazuje preferowane szkoły i kierunki kształcenia, do których chce kandydować, • określa własne oczekiwania i preferencje wobec wybieranych szkół, • podejmuje decyzje o dalszej drodze edukacyjno – zawodowej, • wymienia zalety kształcenia zawodowego, • porównuje i ocenia możliwości edukacji na poziomie ponadpodstawowym, • prezentuje możliwe korzyści wynikające z kontynuowania nauki w różnych typach szkół ponadpodstawowych. 	
4.	Planowanie kariery zawodowej.	<p>Uczeń planuje karierę edukacyjno – zawodową z uwzględnieniem konsekwencji podjętych wyborów.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia kariera zawodowa, • wymienia korzyści z planowania przyszłości edukacyjno – zawodowej, • przedstawia możliwe drogi dojścia do zawodu, • wymienia, co – oprócz edukacji szkolnej – może pomóc w realizacji zaplanowanej kariery zawodowej. 	1

9. Ewaluacja programu.

W czasie realizacji zaplanowanych zadań ewaluacji będą regularnie poddawane efekty pracy doradczej. Ewaluacja pozwoli na analizowanie potrzeb uczniów, a w razie konieczności program będzie modyfikowany. W celu ewaluacji wykorzystane zostaną arkusze obserwacji zajęć, własne

notatki, informacje pozyskane od uczniów, rodziców, partnerów zewnętrznych. Przeprowadzona ewaluacja programu ma służyć doskonaleniu pracy nauczyciela i ucznia oraz współpracy z rodzicami.

10. Harmonogram realizacji programu doradztwa zawodowego.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Osoby odpowiedzialne
1.	Zaopiniowanie Programu Realizacji Doradztwa Zawodowego w Szkole Podstawowej nr 4 w Andrychowie w roku szkolnym 2023/2024.	Do końca września 2023 r.	Dyrektor Szkoły, Rada Pedagogiczna
2.	Przeprowadzenie cyklu 10 zajęć doradztwa zawodowego w klasach VII i VIII.	Cały rok szkolny 2023/2024	Doradca zawodowy
3.	Prowadzenie lekcji wychowawczych w klasach I – VIII obejmujących tematykę orientacji zawodowej uczniów.	Cały rok szkolny 2023/2024	Wychowawcy I – VIII
4.	Realizacja treści programowych doradztwa zawodowego na lekcjach przedmiotowych.	Cały rok szkolny 2023/2024	Nauczyciele przedmiotów
5.	Organizowanie konkursów, olimpiad, zawodów sportowych, imprez szkolnych wspierających rozwijanie zainteresowań i talentów uczniów.	Cały rok szkolny 2023/2024	Nauczyciele, wychowawcy
6.	Gromadzenie, aktualizacja oraz udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych.	Cały rok szkolny 2023/2024	Doradca zawodowy
7.	Udzielanie indywidualnych porad edukacyjnych i zawodowych uczniom i ich rodzicom.	Według potrzeb	Doradca zawodowy, psycholog, pedagog
8.	Wspieranie nauczycieli w działaniach doradczych poprzez udostępnianie im informacji i materiałów do pracy z uczniami.	Cały rok szkolny 2023/2024	Doradca zawodowy
9.	Współpraca z instytucjami wspierającymi działania szkolnego doradcy zawodowego.	Cały rok szkolny 2023/2024	Doradca zawodowy
10.	Koordinowanie udziału uczniów w dniach otwartych lokalnych szkół ponadpodstawowych. Organizacja spotkań uczniów klas 8 z przedstawicielami szkół.	Cały rok szkolny 2023/2024	Doradca zawodowy
11.	Opracowywanie informacji edukacyjno – zawodowej na szkolną stronę internetową.	Cały rok szkolny 2023/2024	Doradca zawodowy

11. Sojusznicy – sieć współpracy.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wsparcie merytoryczne dla szkół stanowią:

- poradnie psychologiczno – pedagogiczne,
- ośrodki doskonalenia nauczycieli,
- biblioteki pedagogiczne,
- centra kształcenia praktycznego.

Szkoła może także pozyskać innych współpracowników. Są to instytucje, placówki, firmy, które mogą być angażowane w działania kierowane do trzech grup adresatów: uczniów, nauczycieli i rodziców.

12. Bibliografia.

H. Dołęga – Herzog, M. Rosalska, *Wykorzystanie metod kreatywnych w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu. Propozycje rozwiązań metodycznych*, Warszawa 2014.

I. Greiner, I. Kania, E. Kudanowska, A. Paszkowska – Rogacz, M. Tarkowska, *Materiały metodyczno – dydaktyczne do planowania do planowania kariery zawodowej uczniów*, Warszawa 2006.

T. Hordyjewicz, M. Gruza, *Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy. Tworzenie i stosowanie*, Warszawa 2014.

J. Minta, Od aktora do autora, *Wspieranie młodzieży w konstruowaniu własnej kariery*, Warszawa 2012.

M. Rosalska, *Warsztat diagnostyczny doradcy zawodowego. Przewodnik dla nauczyciela i doradcy*, Warszawa 2012.